HET INDISCH MILITAIR

WEDUWEN

EN

WEEZENFONDS.

186

Overgedrukt uit den Java-Bode van Maandag 21 Februari 1887, No. 41.

BATAVIA,
H. M. VAN DORP & Co.,
1887.

LEM. KEB. INDONESIA

VI—155

BAT. GENOOTSCHAP VAN K. E. W.

17 Hal

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 30-06-2010
Nomor Induk : 828/PN-MUSEUM/10
BIB - ID : 0000-3189660
ITEM - ID : 020907582
Asal : Museum Pusat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI-155.

Het Indisch militair Weduwen en Weezenfonds.

Evenals in 1884, toen de contributie van het Militair Weduwen en Weezenfonds een verhooging onderging, is ook thans weer, naar aanleiding der jongste verhooging, het beheer van dat fonds ter sprake gebracht. Bij velen schijnt eenige ongerustheid door te stralen omtrent de toekomst van het fonds; door enkelen, die zich doen kennen aan hun wijze van aanvallen (zie het *Bat. Hbl.* van den 3en Februari ll.) wordt zelfs een zeker wantrouwen getoond in de beheerders van het fonds, een wantrouwen, dat al zeer ongerechtvaardigd is.

Niet om het beheer van het fonds te verdedigen tegen aanvallen als bovenbedoeld, doch om aan diegenen der participanten, welke om de een of andere reden verhinderd zijn zelven het onderzoek te doen, dat wij meenden te moeten instellen in een zaak van zoo groot belang voor het gansche officierskorps, geven wij onderstaand overzicht van de verrichtingen van het fonds. Om niet al te uitvoerig te worden, hebben wij ons moeten bepalen tot de laatste 15 jaren, het tijdvak van den Atjehoorlog, waarin zoo vele officieren hunne trouw aan Vaderland en Koning met den dood bezegelden, een der oorzaken, hoewel niet de voornaamste, want deze bestaat in het vele en vroege huwen der officieren zonder evenredige vermeerdering van s' fonds inkomsten — van den weinig gunstigen finantieelen toestand der instelling: een toestand, waartoe uit den aard der zaak

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.
BG GENOOTSCHAP VAN KENNIS

ook het kwijnen van de voornaamste takken van welvaart, zij het tot nog toe in zeer geringe mate, het zijne heeft bijgedragen.

Er is ergens gezegd, dat de Rekenkamer in de laatste jaren weinig geneigdheid toont om de verantwoordingen van het fonds goed te keuren. Hoe men tot die wetenschap heeft kunnen komen, zal zeker wel den leden dier Rekenkamer in de eerste plaats een raadsel zijn. De laatste rekening toch van het fonds, welke door de Kamer werd afgedaan, loopt over 1879. Volgens onze inlichtingen werd het betrekkelijk schrijven, waarbij de nota van bedenkingen over dat jaar werd aangeboden, door de Directie van het W. en W. fonds ontvangen in 1885 en beantwoord in 1886. En nu kan men er, dunkt ons, der Directie moeilijk een verwijt van maken, dat de latere rekeningen, welke alle tijdig zijn ingediend (die over 1884 in het eerste halfjaar van 1886, d. w. z. *onmiddelijk* na het binnenkomen der gedetailleerde opgaven uit Nederland, welke eerst in den aanvang van het tweede jaar, volgende op dat, waarover de rekening loopt, worden ontvangen) nog niet door de Rekenkamer zijn afgedaan. Trouwens de bedenkingen der Rekenkamer zijn in den regel van weinig ernstigen aard; wat meer dan voldoende blijkt uit het feit, dat in tijd van 12 jaren (1867-1878) (1) het door de Rekenkamer ontdekte totaal verschil slechts bedroeg *f* 4620,61 en dit nog ten voordeele van het fonds, dus gemiddeld *f* 385 per jaar.

En dit, waar per jaar meer dan een millioen gulden in Indië ontvangen en uitgegeven wordt!

Toch dient het ontstaan dier bedenkingen te worden verklaard; men kan dan tevens zien dat zij, eenige weinig beteekenende bemerkingen uitgezonderd, het fonds is niet onfeilbaar, niet aan de Directie der instelling te wijten zijn geweest.

Artikel 44 van het Reglement op het beheer

van het Militair Weduwen en Weezenfonds zegt:

„De contributiën der actief dienende officieren worden in ontvangst genomen volgens de opgaaf van den Hoofdintendant der Militaire administratie en de andere ontvangsten alsmede de uitgaven naar volgens de opgaaf der algemeene ontvangers van 's lands kassen."

Het bestuur van het fonds hangt derhalve af van andere personen. Zijn de door deze personen ingediende opgaven juist, dan is de verantwoording van het fonds ook juist en omgekeerd. Dat dit trouwens door de Rekenkamer wordt erkend, blijkt voldoende uit het feit dat zij zich tevreden stelt met de door de Militaire Administratie of de algemeene ontvangers gegeven toelichtingen op de aan die autoriteiten door het fonds gezonden afschriften der „Nota's van bedenkingen" van de Kamer. Zijn die autoriteiten vlug met hunne antwoorden, dan ontvangt ook de Rekenkamer hare Nota spoedig terug; zoo niet dan gaat er dikwijls een geruimen tijd mede heen, wat gedeeltelijk aan de minder goede communicatie tusschen de verschillende plaatsen te wijten is. Aan de weinige accuratesse van enkele ambtenaren trouwens ook.

Vroeger was dat anders geregeld.

Toen werden de verslagen niet gepubliceerd zonder voorafgaande verificatie door den directeur van Financien en door de algemeene Rekenkamer. Maar omdat door die autoriteiten nimmer zulke belangrijke verschillen waren bevonden, dat eene omwerking van het verslag vereischt werd, en de deelhebbers steeds langer op de kennisname van den stand van het fonds moesten wachten dan zonder voorafgaande verificatie van Rekenkamer en Financien zou zijn noodig geweest, gaf het fonds in den aanvang van 1870 der Regeering in overweging voortaan het verslag beginnende met dat van 1867 te mogen publiceeren, zoodra het ~~zij~~ daartoe door de ontvangst der uit Nederland

benoodigde bescheiden zou zijn in staat gesteld, en wanneer de examinatie der Rekenkamer later redressen noodig maakte, die in volgende verslagen te mogen opnemen, in welk voorstel kort daarna werd getreden. (2) Zeker hebben zij, die dit besluit in het belang der deelgenooten van het fonds provoceerden, niet gedacht, dat hunnen opvolgers later een grief zou worden gemaakt van onnauwkeurigheden, voor verreweg het grootste gedeelte door anderen begaan, en die slechts door de algemeene Rekenkamer bij vergelijking van de aan het Militair weduwen en weezen fonds gedane opgaven met die van s'lands comptabelen kunnen worden ondekt.

Voor enkelen schijnt het jaarlijksche bij Alg. Order en in de *Javasche Courant* gepubliceerde verslag van het fonds niet zeer duidelijk zijn. En toch zijn die verslagen zoo nauwkeurig en volledig, als zij bij het bestaan van bovengenoemd art. 44 en na de intrekking der bepalingen omtrent de voorafgaande verificatie der kasrekening maar kunnen zijn, terwijl mogelijke kleine verschillen — den oorsprong daarvan hebben wij boven reeds aangetoond — gemakkelijk later kunnen worden geredresseerd. Wenscht men meerdere — trouwens geheel onnoodige nauwkeurigheid, dan moet weder in werking gebracht worden de bepaling, dat de publicatie der verslagen niet zal plaats hebben, dan na verificatie door het Departement van Financiën en de Rekenkamer, op gevaar af dat dan ook bij het Militair weduwen en weezenfonds een toestand zal ontstaan als bij het civiel weduwen en weezenfonds ontstond, n.l. dat het wachten op bedoelde verificaties ten gevolge heeft, dat het eene jaar in het andere loopt, examinatie ten langen leste onmogelijk wordt en men eenvoudig moet aannemen, dat de medegedeelde cijfers de juiste zijn.

Aan gebrek aan volledigheid lijdt het jaar-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

lijksche verslag van het Militaire fonds zeer zeker niet. Het bevat toch:

a. den stand van het fonds bij den aanvang van het jaar;

b. het op renten uitgezet kapitaal op dat tijstip;

c. het bedrag op 1 Januari in 's lands kas;

d. de ontvangsten in Indie èn van actief dienende, èn van gepensionneerde officieren èn van eervol ontslagen officieren èn van weduwen, en wel van iedere categorie afzonderlijk opgegeven, hoeveel aan gewone contributie, contributie bij bevordering, storting bij huwelijk in eens, storting bij huwelijk in termijnen, inhouding bij verhooging in rang van gehuwden; schuldig gebleven huwelijkscontributie en achterstallige huwelijkscontributien, of wegens teruggestorte pensioenen of onderstanden is bijgedragen;

e. De ontvangsten in Nederland, gedetailleerd opgegeven, van verlofgangers, elders gedetacheerde en van gepensionneerde officieren benevens van weduwen.

f. De in den loop van het jaar, waarover het verslag loopt, gekweekte renten;

g. De in den loop van dat jaar afgeloste kapitalen;

h. De uitgaven in Indie, weder gedetailleerd opgegeven, als aan: pensioenen en gratificatien, begrafeniskosten, administratiekosten, restitutie van te veel gehevene contributiën, drukloonen, overstortingen in de Nederlandsche weduwen en weezenkas der officieren van de landmacht, op rente uitgezette kapitalen enz.

i. De uitgaven in Nederland verdeeld in pensioenen en gratificatien, onderstanden, begrafeniskosten en restituties;

j. Het bij het einde van het jaar beschikbare kapitaal in 's lands kas;

k. het bij het einde van het jaar op hypotheek uitgezette kapitaal;

l. zoo het fonds verliezen heeft geleden, de hoegrootheid der verliezen;

m. zoo het fonds bezitter van eigendommen is geworden, de opgave en waarde dier vastigheden;

n. den stand van het fonds bij het einde van het jaar;

PERPUSTAKAAN NASIONAL

o. de vermeerdering of vermindering van het kapitaal in den loop van het jaar;

p. de opgave van hierboven niet vermelde ontvangsten of uitgaven, wanneer die hebben plaats gehad.

q. eene opgave van het aantal weduwen bij het begin van het jaar met aanduiding van den rang der overleden echtgenooten;

r. eene idem bij het einde van het jaar;

s. opgave van het aantal kinderen van weduwen bij het begin en einde van het jaar;

t. opgave van de vermeerdering of vermindering van het aantal gebenificeerden in den loop van het jaar;

u. opgave van het aantal weduwen, dat een kind bezit en idem dat twee, drie, vier, vijf of meer kinderen heeft;

v. opgave naarmate van het aantal kinderen uit een huwelijk, van het aantal kinderen van hertrouwde weduwen, en

w. opgave naarmate van het aantal kinderen uit een huwelijk van het aantal weezen, met aanduiding van den rang der vaders;

Moeilijk kan het verslag uitvoeriger zijn. Wil men o. a. weten, hoeveel renten er van elke honderd gulden zijn gekweekt, 't kan gevonden worden door een eenvoudigen regel van drieën. Hoe de beschikbare gelden zijn uitgezet? Het reglement, gewijzigd bij besluit dd. 7 Januari 1852 No. 1, 10 Mei 1866 No. 15, 16 Februari 1875 No. 2 en 30 October 1881 No. 2 *verbiedt* dat die gelden anders worden rentegevend gemaakt dan door het geven van hypotheken op vaste goederen, of in pandname van schuldvorderingen met hypotheek en men weet daardoor, dat ze niet anders kunnen uitgezet zijn, want het disconteeren van venduacceptaties dat ook toegelaten is, komt hoogst zelden — misschien eenmaal in de tien jaren — voor, omdat bij de directie van het fonds geene gelden beschikbaar zijn en er te veel tijd verloopt, alvorens die uit 's lands kas zijn aangevraagd en ontvangen; zoodat

PERPUSTAKAAN NASIONAL

de gegadigden bij de Java bank veel gemakkelijker en zoo goedkoop mogelijk kunnen te regt komen. Daaromtrent behoeft derhalve geen twijfel te bestaan.

Hoeveel iedere weduwe met inbegrip van kinderen het fonds kost? Men heeft de totale som der uitgaven na aftrek der uitgezette kapitalen en restituties slechts te deelen door het aantal weduwen. Hoe veel de kinderen het fonds kosten? 't Wordt door vermenigvuldiging van het aantal in iedere categorie met de bedragen opgegeven in art. 19, 20 en 24 van het reglement gevonden.

't Is waar, er is niet dikwijls een toelichting gegeven.

Maar is 't verslag niet zoo duidelijk, dat die onnoodig wordt. Is 't niet van algemeene bekendheid dat het aantal weduwen en weezen van jaar tot jaar toeneemt? Werd niet bij 't verslag van 1882 eene opgave gegeven, waaruit o. m. bleek dat op 1 Januari 1843 moesten betaald worden 202 weduwen, 99 kinderen van hertrouwde weduwen en 63 weezen en dat op den 1 Januari 1883 moest voorzien worden in de pensioenen, gratificatien en onderstanden van 605 weduwen, 630 kinderen van weduwen, 47 kinderen van hertrouwde weduwen en 114 weezen, terwijl die cijfers volgens het verslag van 1884 op 1 Januari 1885 reeds waren gestegen tot respectievelijk 635, 660, 43 en 125, en het aantal weduwen op 1 Januari 1887, 't welk door het nog niet ontvangen der noodige bescheiden uit Nederland, nog niet nauwkeurig bekend is, wel niet minder dan 670 zal hebben bedragen, voor elk van welke, kinderen medegerekend, ongeveer *f* 1095, dus te samen *f* 733.650 zal noodig zijn. Ziet iedereen, die wil nadenken niet in, dat de uitgaven die voor zulk een toename van weduwen en weezen noodig worden, onmogelijk kunnen gevonden worden uit de renten van een kapitaal van ruim *f* 3.000.000 en dat daar

PERPUSTAKAAN NASIONAL

huwelijkscontributies, contributie bij bevordering van gehuwden, en bijdragen bij rangsverhooging niet alleen niet toenemen maar zelfs verminderen, in de behoefte aan geld, die door zulke cijfers wordt aangetoond, onmogelijk anders kan voorzien worden dan door verhooging van de gewone contributie of subsidien van het Gouvernement? (3) Moet het fonds klachten aanheffen over de gedrukte tijden, terwijl de ongelukkige in 1884 ingetreden toestand van handel en nijverheid — een toestand, die door niemand werd voorzien en die van dien aard is geworden, dat bij verkoop van woonhuizen met erven, wanneer er al geboden wordt, gemiddeld op niet meer dan 60 %, op sommige plaatsen nog veel minder, van hetgeen zij vroeger zouden hebben opgebracht, mag gerekend worden, en dat geldinstellingen, die in deze benarde tijden verplicht zijn landerijen, waarop zij geld gaven, bij executie te verkoopen, blijde mogen zijn, wanneer die eigendommen de helft opbrengen van 't geen waarop vroeger gerekend was. 't Is immers van algemeene bekendheid en bijna dag in dag uit door de bladen besproken. Wat zou dus een zoogenaamde toelichting anders kunnen zijn dan oud nieuws of wel een middel om den indruk der cijfers te wijzigen?

Maar de opgave der panden, waarop geld is geschoten en de opgave der sommen? Welke geldinstelling zal in een voor openbaarmaking bestemd stuk eene opgave doen van de namen harer debiteuren en de sommen aan hen geleend? Of denkt men soms dat die namen onbekend zouden blijven, wanneer men opgaf op welke panden geld is gegeven, en die panden, wier eigenaars bekend zijn, omschreef. De Directie van het Militair weduwen en weezen fonds zou zoo handelende, zich schuldig maken aan eene ongehoorde indiscretie, en aan een schromelijk misbruik van het haar geschonken vertrouwen, een misbruik ongekend in de financieele wereld. Wie

zouden in 't vervolg nog geld zoeken bij een fonds, dat zoo handelde en dat het crediet zijner debiteuren op die wijze schokte. Immers niemand. Voldoen de debiteuren niet aan hunne verplichtingen, ja! dan worden hunne namen van zelve bekend door annonces, executies enz. Maar anders?

Men neme de verslagen der Javasche bank, der Nederlandsch Indische Levensverzekering Maatschappij of welke geldinstelling ook — nergens zal men eene opgave vinden van de debiteuren dier instellingen.

In een der bladen werd onlangs beweerd, dat landen zouden beleend zijn tot soms het dubbele der waarde of dat bij herhaling geld zou zijn voorgeschoten op huizen, die later bleken onverkoopbaar en onverhuurbaar te zijn. Die bewering was, om het zachtste woord te bezigen onjuist. Ze zou wat betreft landerijen, wellicht gedeeltelijk waar zijn wanneer die eigendommen jaren geleden, toen zij beleend werden, de waarde hadden vertegenwoordigd, die zij thans na de daling der prijzen van bijna alle producten en vooral van die der padie, bezitten. — Wat betreft de huizen: volgens de ons verstrekte en volkomen betrouwbaar gebleken inlichtingen zijn de verleden jaar door het Militair Weduwen en Weezenfonds ingekochte vijf perceelen — wier taxatie toevallig noch door de Directie, noch door den amanuensis van het fonds noch door den genie officier, die sedert 1879 nadat de amanuenses sedert 4 jaren had verzocht van zijne bemoeiingen met de schatting van ter beleening aangeboden wordende perceelen te worden ontheven, de taxaties te Batavia en te Buitenzorg verricht (4) — volstrekt niet onverhuurbaar, integendeel: zij zijn allen verhuurd en zelfs zóó verhuurd, dat het fonds rekenen mag op minstens 9½ % van hetgeen die huizen gekost hebben, met inbegrip van de daaraan besteede reparatiekosten en geleden verliezen. En dat ze onverkoopbaar zouden zijn? Op twee

dier perceelen is reeds een bod gedaan ; men kan dus al zeer moeilijk beweren, dat het fonds er mede zit opgeschept.

Doch al ware het zoo — zou het te verwonderen zijn ? Is niet bijna elk geldinstituut, dat op de een of andere wijze met landelijke ondernemingen in relatie stond, genoodzaakt geweest bij verkoop belangrijke sommen af te schrijven op ondernemingen, vroeger ruimschoots de waarde der verleende hypotheken vertegenwoordigende ?

Het *Bat. Hbl.*, waarin steeds de vinnigste aanvallen voorkomen op het bestuur van het fonds, kenschetste in medio 1886 reeds den toestand als hoogst bedroevend. Toen reeds waren volgens de vrij overdreven voorstelling van dat blad, *alle* onroerende goederen feitelijk onverkoopbaar, omdat het algemeen gebrek aan geld en crediet de waarde had doen dalen tot weinig boven het nulpunt ; naar aanleiding waarvan het de tusschenkomst der Regeering inriep.

Is sedert dien in den toestand eenige verbetering gekomen ? Neen. Misschien eenige verandering, doch zeker niet ten goede.

Geschiedt de taxatie van bebouwde perceelen door een genieofficier of gezworen taxateur; omtrent landerijen, waarop gelden worden gevraagd, heeft de amanuensis niet veel meer bemoeijenis. Deze laatste verzamelt slechts de noodige gegevens om de Directie in staat te stellen met kennis van zaken te werk te gaan. De Directie heeft het trouwens met landerijen niet bizonder druk. De voorlaatste hypotheek toch op landerijen dagteekent van 1878 en werd zonder tusschenkomst van den eigenaar van het beleende land overgenomen van de Bataviasche Spaarbank; twee anderen werden in 1872, mede zonder tusschenkomst der betrokken eigenaren, van de Wees- en van de Boedelkamer overgenomen, een andere in 1873 van een andere geldinstelling. Slechts een paar zeer onbelangrijke beleeningen op kleine landjes, de eene van *f* 12,

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

de ander van *f* 9 mille, werden in 1875 en 1879 rechtstreeks door het fonds gegeven.

Al de overige, hierboven niet genoemde beleeningen op landerijen, dateeren naar wij van bevoegde zijde vernemen, van voor 1872.

In 1873 moesten de Wees- en Boedelkamers aanzienlijke sommen in s' lands kas storten. In 1878 besloot de spaarbank de bepaling, dat niet meer dan *f* 2000 mag worden ingelegd, strikt te handhaven.

In 1880 heeft de heer H. A. A. Niclou in het „Indisch Militair Tijdschrift" N. 6 en 7 en wel op bladz. 514—544 1e deel en op bladz. 57—79 2e deel van dat jaar uitvoerig over het Militair Weduwen en Weezen Fonds geschreven, en ook de oorzaken van den teruggang van het fonds omstandig aangewezen. Onder die oorzaken werd vooral door hem genoemd het Gouv. Besluit dd. 3 Februari 1862 No. 8 Stbl. No. 74 waarbij, krachtens Koninklijke machtiging, werd bepaald, dat de gewone contributie voor een volgend jaar met zooveel ten honderd zou verminderd worden, als de overwinst (!!) van een vorig zou hebben bedragen, terwijl als overwinst werd beschouwd het voordeelig verschil tusschen ontvangsten en uitgaven, zonder dat er rekening gehouden mocht worden met het aantal in den loop van een jaar bijgekomene gebenificeerden, die toch allen een kapitaal vertegenwoordigden, en wel een kapitaal, dat in het debet van het fonds diende worden geschreven. Daardoor kon het — om maar een paar voorbeelden te geven — gebeuren, dat toen het verslag van 1874 aanwees dat het kapitaal van het fonds, ten gevolge van de buitengewone bijdrage, voortvloeijende uit de tractements verhooging in dat jaar, was aangewassen met *f* 123453.50, de contributie voor 1876 moest verminderd worden tot 2 %, niet tegenstaande het aantal weduwen in dat jaar met 21 was aangegroeid, die, kinderen medegerekend,

PERPUSTAKAAN NASIONAL

eene schuld vertegenwoordigden van ± *f* 252000 en derhalve het fonds in 1874 werkelijk was teruggegaan *f* 128546,49⅝.— Daardoor ook kon het gebeuren dat in 1878 slechts een teruggang van *f* 65199,95⅝ behoefde geconstateerd te worden, terwijl het fonds bovendien nog diende gedebiteerd te worden met 34 bijgekomene weduwen en dus de teruggang van het fonds in dat jaar ongeveer *f* 473200.— bedroeg. Daardoor ook kon het gebeuren, talrijke jaren buiten beschouwing gelaten, dat in 1884 een vermeerdering van kapitaal van *f* 455.54 moest worden opgegeven, terwijl het aantal weduwen met 19 was aangegroeid en dus werkelijk een teruggang had plaats gehad van *f* 217545.46. Welk fonds kan zonder verhooging der bijdragen tegen zulk een aangroei van 't passief, die zich telken jaren met tien en honderduizenden herhaalde. Wel werden zij niet in de verslagen gemeld, maar de renten van het debet dát op die wijze ontstond, moesten betaald worden, en wel in een drukkenden vorm, die van pensioenen en gratificatien, terwijl de aanwas van 't reserve kapitaal, 't welk de heer Niclou o. a. op bladz. 534—536 van 't 1e deel van 't Militair Tijdschrift van 1880, op eene wijze voor ieder bevattelijk, aantoonde dat niet kon ontbeerd worden, onder 't voorwendsel dat ieder geslacht zijne eigen lasten moest dragen, als 't ware met voordacht werd tegen gehouden. *Jaren* achtereen is door de directie van het Militair weduwen en weezen Fonds op dat aanbeeld gehamerd; in 1872, om maar een jaar te noemen, is het verkeerde dier bepaling zoo duidelijk aangetoond, dat men bijna met zekerheid zou hebben moeten verwachten dat er verandering in zou komen. Alles te vergeefs. Eenige jaren geleden werd den amanuensis van het fonds door een hooggeplaatst persoon toegevoegd, dat hij den toestand der instelling te pessimistisch inzag. Nu eindelijk is bewaarheid geworden wat hij toen en reeds veel

vroeger voorspelde, geeft men der directie van het fonds en den amanuenses de schuld, en wijt den toestand aan eenige verliezen (5) op beleeningen in het laatste jaar geleden of wanneer de tijdsomstandigheden niet spoedig verbeteren, nog te lijden, die, hoe verdrietig ook, in de verste verte niet kunnen worden vergeleken met den zoo even genoemden achteruitgang en evenmin met de uitmuntende resultaten in vorige jaren t/m 1885, bij 't beheer van 's fonds kapitaal verkregen.

Het stuk van den heer N. in het Mil. Tijdschrift van 1880 heeft toenmaals opgang gemaakt. Zeer bevoegde autoriteiten velden er een gunstig oordeel over, en zeker is thans het bewijs geleverd dat hij reeds veel vroeger de toekomst van het Militair fonds met juisten blik heeft ingezien, toen hij, thans 15 jaren geleden, voorspelde dat de financiën van het fonds niet bestand tegen latere zware aderlatingen zouden zijn. 6) Hij schreef namelijk, zooals op de genoemde bladz. 537 is overgenomen:

„Dat onder de werking der tegenwoordige bepalingen 's fonds belang niet medebrengt, dat het toenemen der huwelijken blijft voortduren, behoeft na het aangehaalde voorbeeld (te geringe storting in vergelijking met hetgeen bij andere weduwen fondsen wordt betaald) geen verder betoog, terwijl niemand na van het voorgaande kennis te hebben genomen, zal kunnen beweren dat de vooruitzichten van het Militair Weduwen en Weezen Fonds schitterend zijn".

„Op het overleggen van tonnenschats, zooals in het vroegere tijdvak, zal wel niet meer gerekend behoeven te worden."

„In stede van dien, dreigen te korten, die wellicht in de eerst volgende jaren zullen verborgen blijven onder den schijnbaren vooruitgang, welke wordt te weeg gebracht door het aanmerkelijk bedrag dat jaarlijks aan huwelijkscontributien ge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

stort wordt, maar die later, heeft eenmaal het aantal jaarlijks gesloten wordende huwelijken een constant cijfer bereikt, zooveel te pijnlijker zullen gevoeld worden."

In het October nummer van *de Economist* van 1884 schreef de kapitein W. Stoop een bezadigd en waar artikel over het Indische Militair Weduwen en Weezen Fonds, dat overgenomen is o. a. in de *Locomotief* van 14 Novenber 1884.

Zooals de kapitein Stoop ten rechte opmerkt, zijn de voorschriften betrekkelijk het rentegevend maken van 's fonds beschikbare kapitalen geene andere dan die, welke in het Burgerlijk Wetboek gevonden worden omtrent gelden van minderjarigen. Zelfs nog met beperking, daar in genoemd wetboek niet gesproken wordt van brandverzekering, en beleeningen op regten van opstal of erfpacht of op etablissementen van landbouw, staande op particulieren grond, maar waarvan de bouwgronden niet zijn het eigendom van hem, wien de etablissementen behooren, voor minderjarigen niet zijn uitgezonderd. Welnu. Niettegenstaande die mindere vrijheid van beweging dan aan andere geldinstellingen is toegestaan, heeft het fonds van de *f* 44475101.82 die men verkrijgt wanneer men de op den 1 Januari van ieder jaar t/m. 1872 t/m. 1875 beschikbare kapitalen te samen telt, *f* 2.489943.79½ rente gekweekt, dus gedurende een tijdsverloop van 14 jaren gemiddeld 5.333 % per jaar, terwijl de verliezen, die in dat tijdvak zijn geleden, ruim *f* 4000 bedragen. Neemt men het tijdvak van 1 Januari 1876 tot 1 Januari 1885, en verricht men weer dezelfde optelling, dan verkrijgt men een totaal bedrag van *f* 32.106.858.88½, waarvan aan renten werden gekweekt *f* 5,641 %, terwijl in dat tijdvak niets werd verloren omdat een perceel ingekocht beneden het bedrag der hypotheek, later weer voor dat bedrag werd van de hand gezet. Getuigt die uitkomst voor mindere zaakkennis? Of ge-

tuigt daarvoor dat van af 1843 t/m. 1885 bijna *f* 4920000 aan rente gekweekt is, en in al dien tijd slechts *f* 57677 is verloren? Hoe weinige geldinstellingen, beheerd door vakmannen, zullen op dergelijke uitkomsten kunnen wijzen. Maar nu in een tijd van crisis en gedruktheid de waarde der vaste goederen binnen den tijd van een paar jaren een ongekende en onmogelijke te voorziene vermindering heeft ondergaan, en ook het fonds daarvan, zij het dan ook in betrekkelijk geringe mate de gevolgen ondervindt, nu denkt men niet meer aan het verledene en in plaats van te danken voor het richtige beheer, dat oorzaak is geweest van het overleggen van millioenen schats (7), wordt thans gewezen op het verlies van eenige duizenden en den banvloek uitgesproken (8) over mannen, die door een degelijk en wijs beleid getoond hebben ten volle berekendte zijn geweest voor de hun opgedragen taak.

---

(1) Zie de gepubliceerde verslagen van 1870—1884. De tegenwoordige amanuensis trad op in 't laatst van December 1871.

(2). Gouvts. Besluit 21 Maart 1870 No. 16. Zie de noot aan den voet van het verslag over 1867.

(3) In 1872, het jaar volgende op dat van het optreden van den tegenwoordigen amanuensis dat plaats had den 26 December 1871, werd uitgegeven aan pensioenen, onderstanden, gratificatien en administratiekosten . . . . . *f* 411834.68[5]
In 1875 werd aan idem betaald . . *f* 696492.62[5]
Zoodat aan een en ander in 1885 ———————
meer werd betaald dan in 1872 . . *f* 284557.94

Een percent gewone contributie gaf in 1872	*f*	50903.00
en in 1885	*f*	70824.09
Zoodat een percent gewone contributie in 1885 meer opleverde dan in 1872	*f*	19921.09

Aan gewone contributie

werd in 1872 geheven 3 %, zoodat was de contributie niet verhoogd, in 1885 aan gewone contributie meer zou ontvangen zijn dan in 1872 $3 \times f$ 19921.09 = f 59763.27

Aan stortingen bij het aangaan van huwelijken, rangverhooging van gehuwden, en bevordering werd in 1885 minder ontvangen dan in 1872 . . f 5789.33[5]

Zoodat wanneer de gewone contributie in 1885 evenals in 1872 had bedragen 3 %, in eerstgenoemd jaar van gehuwde en ongehuwde deelgenooten meer zou zijn ontvangen dan in 1872. f 53973.93[5]

Derhalve zou in 1885 bij eene contributie van 3 % gelijk aan die van 1872 aan bijdragen van actief dienende en gepensioneerde officieren (gehuwden en ongehuwden) minder zijn ontvangen dan noodig was. f 230584.00[5]

Van waar hadden die ruim 2¼ ton zonder vermeerdering van contributie moeten komen? Van de meerdere renten, die in 1885 getrokken werden dan in 1872.

Helaas! Tengevolge van de bepaling dat overwinsten van een vorig jaar, wanneer ze meer dan 1 % bedroegen, zouden strekken tot vermindering der contributie van een volgend

jaar was s'fonds kapitaal,
dat op 1 Januari 1872 bedroeg. . . . . *f* 2967654.56
op 1 Januari 1885 slechts
aangegroeid tot . . . . . *f* 3144886.29

dus van de renten van. . . . . *f* 177251.83

Zegge honderdzeven en zeventig duizend gulden drientachtig cent!

Zelfs 6 % contributie, dat is 3 % meer dan in 1872 geeft, wanneer 1 % contributie zooals in 1885 *f* 70824.09 oplevert, dat buitengewoon veel is, nog maar *f* 212472.27.

(4) Elders dan te Batavia en Buitenzorg geschiedt de waardebepaling, hetzij volgens opgave van het hoofd van gewestelijk bestuur na door dien hoofdambtenaar ingesteld onderzoek; hetzij volgens taxatie van den gezworen gouvernements taxateur van vaste goederen; hetzij volgens schatting door deskundigen.

(5). In 1886 is ruim *f* 14000 afgeschreven.

(6). Het stuk waarin hij dat deed, eene geschiedenis van het fonds, gevolgd door beschouwingen over des zelfs toekomst, werd toen der directie aangeboden, en bevindt zich thans bij het Departement van oorlog.

(7). Wanneer de opvolgende directien zich van alle verantwoordelijkheid hadden ontslagen, door de beschikbare kapitalen in Nationale werkelijke schuld te beleggen, zou 's fonds kapitaal thans hoogstens 2 à 3 ton, in stede van ruim 3 millioen tellen.

(8) Door lieden waaronder er zijn, zoo weinig op de hoogte van de zaak, dat zij s'fonds kapitaal, dat nimmer meer bedragen heeft dan *f* 3290000, stellen op *f* 5 à *f* 6 millioen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL

